

MONTESORI OD NARODZIN

PRZEWODNIK DLA RODZICÓW PRAGNĄCYCH
OPIEKOWAĆ SIĘ NIEMOWLĘTAMI
Z MIŁOŚCIĄ, SZACUNKIEM I ZROZUMIENIEM

SIMONE DAVIES i JUNNIFA UZODIKE

Książka
autorki bestsellera
*Montessori
w twoim domu*

„Mnóstwo praktycznych porad, jak od samego początku wdrożyć pełne szacunku podejście metody Montessori do wychowania dzieci”.

Angeline S. Lillard

Czas na maluchy! Książka *Montessori od narodzin* powstała, aby wspierać świeżo upieczonych rodziców i pomóc im odnaleźć spokój i równowagę w niemowlęcym szaleństwie. Autorki radzą, co robić, by najmłodsze dzieci wzrastały otoczone miłością, szacunkiem, zrozumieniem, w poczuciu harmonii.

Maria Montessori zauważyła, że wszystkie dzieci mają chłonny umysł i reagują na bodźce całym sobą; rolą rodziców jest uważne pomaganie im w nauce i rozwoju. W tym wypadku sprawdza się idea „mniej znaczy więcej” – zarówno w kwestii przedmiotów, ale też tempa życia; to zachęta do tego, by unikać pośpiechu podczas karmień, zmiany pieluch i reszty czynności opiekuńczych. Oznacza też stworzenie przestrzeni, w której możemy dziecku mówić „tak” – a więc takiej, gdzie maluch może bezpiecznie badać swoje otoczenie w wybrany przez siebie sposób, czy to rękami, czy ustami. Oznacza to również opracowywanie aktywności, które wspierają ruchowy i językowy rozwój dziecka i umiejętnie wycofanie się z działania. Rolą rodzica jest przygotowanie otoczenia, a nie uporczywe zabawianie malucha.

Książka mówi też o tym, jak w przyjazny i zrozumiały sposób komunikować dziecku granice, jakie warunki sprzyjają budowaniu bezpiecznej więzi, jak z niemowlęciem rozmawiać, a nawet jakich zabawek i sprzętów używać (szczególnie rozbudowana jest sekcja na temat mobili) – oczywiście z głosem Marii Montessori w tle.

MONTESSORI OD NARODZIN

SIMONE DAVIES i JUNNIFA UZODIKE

MONTESSORI OD NARODZIN

PRZEWODNIK DLA RODZICÓW PRAGNĄCYCH
OPIEKOWAĆ SIĘ NIEMOWLĘTAMI
Z MIŁOŚCIĄ, SZACUNKIEM I ZROZUMIENIEM

PRZEŁOŻYŁA
EWA PATER-PODGÓRNA

BUKOWY LAS

TYTUŁ ORYGINAŁU: *The Montessori Baby*

Copyright © 2021 by Jacaranda Tree Montessori and Junnifa Uzodike
Illustrations copyright © by Sanny van Loon

All rights reserved. Wszelkie prawa zastrzeżone, łącznie z prawem
do reprodukcji w całości lub we fragmencie w jakiegokolwiek formie.

Copyright © for the Polish edition and translation
by Dressler Dublin Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8074-367-0

Nr 21000028

KONSULTACJA MERYTORYCZNA: Ewelina Donatti, dyrektor Międzynarodowej
Akademii Montessori, założycielka Montessori Institute

PROJEKT KSIĄŻKI: Galen Smith i Hiyoko Imai

REDAKCJA: Sonia Mozel

KOREKTA: Agnieszka Madyńska

REDAKCJA TECHNICZNA: Adam Kolenda

WYDAWCA:

Wydawnictwo Bukowy Las

ul. Sokolnicza 5/21, 53-676 Wrocław

www.bukowylas.pl

WYŁĄCZNY DYSTRYBUTOR:

Dressler Dublin Sp. z o.o.

ul. Poznańska 91, 05-850 Ożarów Mazowiecki

tel. (+ 48 22) 733 50 31/32

e-mail: dystribucja@dressler.com.pl

www.dressler.com.pl

DRUK I OPRAWA: Druk-Intro S.A.

*Do dziecka –
niech prowadzą cię tak, byś rozwinęło swój niepowtarzalny potencjał.
Jesteś darem.*

SIMONE

*Solu, Metu i Biendu, moim montessoriańskim maluszkom.
Dziękuję za naukę i inspirację, którą dajecie mi każdego dnia.
Jesteście – i to dla mnie największe błogosławieństwo.*

JUNNIFA

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ 1

WSTĘP

- 12 Czas spojrzeć na niemowlęta inaczej
- 13 Nasze spotkanie z Montessori
- 15 Dlaczego uwielbiamy niemowlęta
- 16 Co musimy wiedzieć o niemowlętach
- 19 Jak korzystać z tej książki
- 21 Co niemowlęta mówią nam naprawdę

ROZDZIAŁ 2

METODA MONTESSORI A NIEMOWLĘTA

- 24 Że co? Pedagogika Montessori dla niemowląt?
- 25 Rys historyczny
- 26 Na czym polega metoda Montessori?
- 27 Wybrane założenia pedagogiki Montessori
  - 27 Chłonny umysł
  - 28 Naturalne tendencje ludzkie
  - 30 Fazy wrażliwe
  - 32 Obserwacja
  - 36 Przygotowane otoczenie

ROZDZIAŁ 3

OD POCZĘCIA DO KOŃCA SZÓSTEGO TYGODNIA

- 40 Poczęcie
- 41 Okres ciąży
- 48 Poród
- 53 Symbioza – pierwsze sześć do ośmiu tygodni z niemowlęciem
  - 55 Środowisko domowe
  - 55 My, dorośli
  - 57 Noworodek
- 60 Głos noworodka: wywiad z Karin Slabaugh

ROZDZIAŁ 4

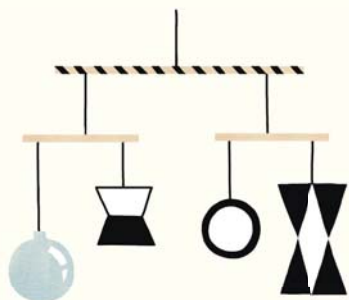
URZĄDZANIE DOMU

- 66 Wnętrza w stylu Montessori
- 66 Niemowlęta nie potrzebują wiele
- 68 Przestrzenie „na tak”
- 70 Obserwuj, przechowuj i wymieniaj
- 72 Pomieszczenia
- 82 Wskazówki na trudne sytuacje
  - 82 Gdy w domu jest starsze rodzeństwo
  - 83 Ograniczona przestrzeń
  - 83 Odgracanie
- 84 Co dalej: przygotowanie domu dla dzieci po pierwszym roku życia
- 86 Zalety urządzenia domu w stylu Montessori
- 90 Okiem dziecka: montessoriański dom z perspektywy szesnastomiesięcznego Zacha
- 93 Odwiedziny

ROZDZIAŁ 5

RODZICIELSTWO W DUCHU MONTESSORI

- 100 Zaufanie
- 101 Akceptacja
- 102 Szacunek
- 107 Łagodne, ale stanowcze stawianie granic
- 109 Wspieranie koncentracji
- 111 Swoboda ruchu
- 113 Bezpieczna więź
- 115 Gdy nasze niemowlę płacze
- 116 Bycie przewodnikiem dla dziecka
- 117 Wytaczanie ram postrzegania świata
- 118 Wolne obroty

ROZDZIAŁ 6

MONTESSORIAŃSKIE AKTYWNOŚCI DLA NIEMOWLĄT

CZĘŚĆ I

WSTĘP DO AKTYWNOŚCI

- 122 Jak możemy wspierać rozwój niemowlęcia
  - 126 Naszą rolą jest przygotowanie otoczenia, a nie zabawianie
  - 128 Jak pomagać, jeśli dziecko utknie lub na jakimś etapie doświadcza trudności
- 129 Dodatkowe informacje na temat aktywności niemowlęcych

CZĘŚĆ 2

AKTYWNOŚCI JĘZYKOWE

- 133 Od narodzin do trzeciego miesiąca
- 137 Od trzeciego do szóstego miesiąca
- 139 Od szóstego do dziewiątego miesiąca
- 139 Od dziewiątego do dwunastego miesiąca
- 140 Powyżej dwunastego miesiąca
- 143 Dwujęzyczność

CZĘŚĆ 3

AKTYWNOŚCI RUCHOWE

- 147 Od narodzin do trzeciego miesiąca
- 155 Od trzeciego do szóstego miesiąca
- 160 Od szóstego do dziewiątego miesiąca
- 165 Od dziewiątego do dwunastego miesiąca
- 167 Rozwój motoryki dużej
- 169 Rozwój motoryki małej

CZĘŚĆ 4

AKTYWNOŚCI JĘZYKOWE

- 172 Muzyka
- 173 Na dworze
- 174 Ruch w pierwszym roku życia dziecka

ROZDZIAŁ 7

Z TEORII – W PRAKTYKĘ

CZĘŚĆ 1

ŻYCIE CODZIENNE

- 180 Rytm dnia
- 182 Rytuały
- 182 Jedzenie
- 193 Spanie

CZĘŚĆ 2

PIELĘGNACJA

- 205 Ubranie
- 206 Przewijanie
- 208 Kąpiel
- 209 Podróże samochodem
- 210 Chustonoszenie
- 210 Ząbkowanie
- 211 Smoczek
- 212 Dzielenie się
- 212 Kolki i refluks
- 213 Czas przed ekranem

CZĘŚĆ 3

CZĘSTO ZADAWANE PYTANIA

- 214 Co robić, gdy pojawia się nowe zachowanie? (Bicie/rzucanie/gryzienie/popychanie)
- 217 Co, jeśli niemowlę ciągle na nas „wisi” i nie daje się odłożyć? Albo gdy ma lęk separacyjny?
- 219 Jak sprawić, by dziecko nie brało wszystkiego do rąk? Kiedy przestanie wkładać różne przedmioty do ust?
- 219 Co robić, gdy w planie naszego dnia są sprawy, których nie możemy odpuścić?
- 220 Czy wychowanie w stylu Montessori musi dużo kosztować?

CZĘŚĆ 4

INNE SYTUACJE

- 222 Rodzeństwo
- 224 Bliźnięta
- 225 Wcześniaki
- 226 Rodzice adopcyjni
- 227 Niepełnosprawność ruchowa i neuroróżnorodność

ROZDZIAŁ 8

PRZYGOTOWANIE DOROSŁYCH

- 230 Rola dorosłych
- 231 Przygotowanie samych siebie
  - 231 Przygotowanie intelektualne
  - 232 Przygotowanie fizyczne
  - 233 Przygotowanie emocjonalne i duchowe
  - 234 Wiara w siebie i umiejętność wybaczenia
- 236 Czterdzieści dziewięć pomysłów na zachowanie spokoju
- 238 Robimy, co możemy

ROZDZIAŁ 9

WSPÓŁPRACA

- 240 Nie jesteśmy sami
- 243 Rodzice wychowujący dzieci w pojedynkę i współrodzice
- 244 Dochodzenie do porozumienia
- 249 Na co zwracać uwagę przy wyborze placówki lub osoby do opieki nad dzieckiem
- 251 Pożegnania z dzieckiem
- 252 Uwagi dla gości od naszego dziecka

CO DALEJ?

- 256 Dzieci w wieku od pierwszego do trzeciego roku życia
- 258 Kolejne lata
- 260 Cztery etapy rozwoju
- 262 Ścieżka pokoju

DODATEK

- 272 Harmonogram przygotowań i kamieni milowych: miesiąc po miesiącu
- 278 Aktywności Montessori dla niemowląt
- 285 Odruchy pierwotne
- 286 Polecane lektury

WSTĘP

1

- 12 Czas spojrzeć na niemowlęta inaczej
- 13 Nasze spotkanie z Montessori
- 15 Dlaczego uwielbiamy niemowlęta
- 16 Co musimy wiedzieć o niemowlętach
- 19 Jak korzystać z tej książki
- 21 Co niemowlęta mówią nam naprawdę

CZAS SPOJRZEĆ NA NIEMOWLĘTA INACZEJ

Ludzie długo żyli w przekonaniu, że niemowlęta niewiele rozumieją z tego, co się dookoła nich dzieje. Sądzili, że najmłodsze dzieci „nie mają za dużo do roboty”. „Ciągłe tylko jedzą albo śpią, albo płaczą” – powtarzali. Postrzegano je jako istoty kruche. Mówiono nam, że bezpieczne są wyłącznie ciasno otulone kocykiem.

Później odkryliśmy, że w pierwszych miesiącach życia niemowlęta niezwykle szybko się uczą. Doprowadziło to do nadopiekuńczości. Naciskaliśmy na coraz szybszy i wcześniejszy rozwój. Porównywaliśmy swoje maluchy pełni obaw, że nasz syn czy córka nie rozwijają się w odpowiednim tempie.

Zachęcano nas do kupowania wszelkich możliwych gadżetów: najlepszych zabawek edukacyjnych, ubranek szczelnie zakrywających każdy centymetr ciała, sprzętów wspomagających sen czy wczesne siadanie, automatycznych kołyszek, urządzeń monitorujących różne funkcje i aplikacji pozwalających śledzić, co tylko chcemy.

Czas powiedzieć temu stop.

Czas skupić się na nowym życiu, które sprowadziliśmy na świat. Przyjrzeć się naszemu dziecku i dostrzec, czego potrzebuje i czego chce się nauczyć. Zastanowić się, jak możemy je w tym wspierać w bardziej uważny i wyważony sposób.

A gdyby tak zajmować się dzieckiem z szacunkiem i nauczyć się prosić je o pozwolenie przed rozpoczęciem czynności obsługowych?

A gdyby tak najpierw obserwować dziecko i powstrzymać się od pospiesznego naprawiania sytuacji?

A gdyby tak zobaczyć w niemowlętach istoty silne i umiejące wiele, badające otaczający je świat z ciekawością odkrywców nowych lądów?

A gdyby tak przyjąć, że najmłodszy chłonek bodźce wszystkimi zmysłami od urodzenia (a nawet jeszcze w życiu płodowym)?

A gdyby tak zmiana pieluszki, karmienie czy układanie do snu były okazjami do wzmacniania więzi, a nie tylko obowiązkami, które trzeba odhaczyć jak najszybciej?

A gdyby tak zwolnić choć trochę, by znaleźć chwilę na rozmowę, również z noworodkiem?

A gdyby tak dać niemowlętom czas na leżenie na prostej macie, by mogły się swobodnie przeciągać, poznając własne ciało?

A gdyby tak zaprzestać podpierania ich podczas siedzenia, podciągania za ręce przy chodzeniu – a więc układania w pozycjach, na które mięśnie dzieci nie są jeszcze gotowe?

A gdyby tak uznać, że niemowlę ma swoje punkty odniesienia – własne dłonie, nasze głosy, miejsca, gdzie je karmimy, i rytm naszych dni – pomagające im w orientacji?

A gdyby tak odrzucić wciskaną nam listę obowiązkowych akcesoriów i zapewnić maluchowi prostą, ale piękną przestrzeń?

A gdyby tak nauczyć się widzieć w każdym dziecku wyjątkową istotę, dla której jesteśmy przewodnikami, wspierającymi jej rozwój w najlepszy możliwy sposób, bez nacisków, ale zarazem tak, by nie czuła się porzucona?

A gdyby tak zabierać dziecko do lasu, na plażę, do parku czy w góry, położyć się z nim na ziemi i pozwolić mu zachwycić się pięknem przyrody?

NASZE SPOTKANIE Z MONTESSORI

Po narodzinach pierwszego dziecka Simone czuła się głęboko poruszona mocą tworzenia nowego życia. Radziła sobie najlepiej, jak umiała, korzystając z dostępnych źródeł informacji, ale kiedy odkryła podejście Montessori – co nastąpiło, gdy jej syn skończył półtora roku – wszystko stało się prostsze. Jak wielu rodziców żałowała, że nie poznała zasad Montessori wcześniej.

Przy drugim dziecku Simone stosowała już w praktyce wszystko, czego nauczyła się o pedagogice montessoriańskiej. Niedługo później (ponad piętnaście lat temu) ukończyła swój pierwszy kurs Montessori; dziś jej dzieci wchodzą w dorosłość, a ona wspiera rodziny zainteresowane wychowaniem dzieci w duchu Montessori

w ramach zajęć dla rodziców i niemowląt, które prowadzi w Jacaranda Tree Montessori w Amsterdamie.

Junnifa pracowała jako menadżerka do spraw strategii w firmie motoryzacyjnej w Kentucky i jej spotkanie z metodą Montessori było niespodziewane – odwiedziła montessoriańską szkołę przypadkiem, towarzysząc mamie, która jest nauczycielką. To, co tam zobaczyła, tak ją zaintrygowało, że postanowiła zapisać się na sześciotygodniowy kurs wprowadzający do pedagogiki Montessori.

Ukończyła kurs Asystenta Niemowlęctwa (AMI 0–3) na tydzień przed narodzinami pierwszego dziecka. Wiedzę ze szkoleń zastosowała w praktyce i była poruszona tym, jak dobrze wpłynęła ona zarówno na malucha, jak i na jej rodzicielstwo. Chcąc dzielić się własnymi doświadczeniami ze światem, założyła blog o nazwie nduoma.com. Głodna wiedzy brała udział w kolejnych kursach w zakresie rozwoju dzieci i uzyskiwała certyfikaty AMI dla kolejnych grup wiekowych, 3–6 i 6–12.

Obecnie Junnifa prowadzi własną placówkę Montessori – Fruitful Orchard Montessori School w Abudży, stolicy Nigerii, gdzie mieszka wraz z mężem i trójką dzieci. Junnifa jest członkinią zarządu Association Montessori Internationale (AMI), organizacji założonej przez Marię Montessori w celu zachowania i promocji jej metod.

Powstanie niniejszej książki stanowiło naturalną konsekwencję jej działań. Junnifa była w Amsterdamie na posiedzeniu zarządu AMI i wpadła do Simone na domowy obiad. Planowałyśmy po prostu nadrobić towarzyskie zaległości, ale szybko się okazało, że obu nam chodzi po głowie podobny pomysł: chcieliśmy napisać książkę o Montessori dla niemowląt. Gdy parę godzin później Junnifa wróciła do siebie, miałyśmy brzuchy pełne pysznego jedzenia, a w głowie gotowy zarys książki, którą trzymasz właśnie w rękach.

Metoda Montessori może być korzystna dla każdego rodzica i każdego dziecka już w pierwszych tygodniach, dniach i godzinach jego życia – a nawet w okresie płodowym.

Uczenie się jest dla niemowląt czymś naturalnym, co robią od narodzin; nie przychodzą na świat jako puste naczynia. Obserwują swoje otoczenie. Komunikują się gaworzeniem i płaczem. Są w ciągłym ruchu.

Jak ujmuje to doktor Montessori w *The Absorbent Mind*:

“[Niemowlęcia] w żadnym razie nie można nazwać istotą bierną. Owszem, chłonie wrażenia, jednak jest to aktywny badacz swojego świata, który poszukuje doświadczeń samodzielnie”.

Mamy nadzieję, że niniejsza książka pomoże czytelnikom stosować metodę Montessori we własnych domach od momentu narodzin dziecka, podpowie, jak reagować na niemowlęcy płacz, jakie aktywności proponować maluchom i jak urządzić domową przestrzeń. Poinstruuje o pracy czekającej dorosłego, który wchodzi w rolę rodzica i chce wychowywać dziecko tak, by było gotowe odkrywać świat z ufnością, pewnością i szacunkiem dla siebie samych, innych ludzi i Ziemi.

DLACZEGO UWIELBIAMY NIEMOWLĘTA

Nie da się ukryć, że niemowlęta wymagają ciągłej opieki, budzą się po nocach, doprowadzając nas na skraj wyczerpania, i zdarza im się godzinami płakać bez ukojenia. Dlaczego więc tak bardzo je kochamy?

Niemowlęta przypominają nam o niewinności, z którą przychodzimy na świat.

Na widok noworodka trudno nie pomyśleć o tym, że każdy z nas zaczyna życie w ten sposób – bez uprzedzeń, lęków, bagażu doświadczeń. Że każdy z nas jest po prostu sobą.

Niemowlęta sprawiają, że optymistycznie patrzymy w przyszłość. Narodziny dziecka i związane z tym nadzieje pozwalają nam marzyć o lepszym świecie. Chcemy wierzyć, że będzie kochało się uczyć, zatroszczy się o innych ludzi i naszą planetę, na której zanikną przemoc i wojny.

Niemowlęta widzą świat po raz pierwszy. Fascynujące jest obserwowanie, jak mały człowiek chłonie swoje otoczenie. Jak ogląda i bada wszystko po raz pierwszy. Nasze twarze, liście, słońce przeświecające przez gałęzie. Za jego sprawą i my patrzymy na świat świeżym okiem, z dziecięcym zdziwieniem.

Niemowlęta łatwo się nie poddają. Małe dziecko raz po raz wyciąga rączki i nóżki, aż w końcu udaje mu się złapać i przyciągnąć stopy do ust. Niemowlę będzie uderzać w piłkę na sznurku tak długo, aż opanuje właściwy ruch. Dzieci uczą się wytrwałości, o ile mamy im na to szansę.

Niemowlęta jasno pokazują, czego potrzebują. Nie zastanawiają się „Czy to dobry moment na prośbę?”. Różnymi rodzajami płaczu informują nas, że mają mokro, są głodne lub zmęczone, albo że znużyło je dotychczasowe zajęcie. Może uda się nam na chwilę odwrócić ich uwagę, ale nie odpuszczają, dopóki nie zaspokoimy ich potrzeb. Tylko pozazdrościć takiej bezpośredniości.

Niemowlęta pięknie pachną. Ha! Taka jest prawda. Jak one to robią? Nie ma nic lepszego niż zapach świeżo wykąpanego niemowlęcia.

Niemowlęta to nowi ludzie. Dać początek nowemu życiu to doświadczyć mocy. Jak pokazują badania, dbanie o najmłodszych to nasze powołanie. Dlatego często pytamy samych siebie: „Jak coś tak małego może być tak cudownie doskonałe?”.

CO MUSIMY WIEDZIEĆ O NIEMOWLĘTACH

W poprzednich pokoleniach obecność niemowląt była dla ludzi czymś naturalnym. Dzieliliśmy domy z dziadkami, odwiedzaliśmy się wzajemnie z kuzynami i kuzynkami, a starsze dzieci często opiekowały się najmłodszymi w rodzinie.

Simone jest najmłodsza z rodzeństwa. Pierwszym niemowlęciem, z jakim miała styczność na dłużej – dorabiała sobie jako opiekunka dla dzieci, ale to co innego – był jej własny syn.

W ciąży czytała książki, chodziła na zajęcia w szkole rodzenia i jogę dla ciężarnych, ale nie czuła się porządnie przygotowana do opieki nad dzieckiem. Wszystko odbywało się metodą prób i błędów. Usypianie okazało się wyzwaniem (wymagało bujania przeplatane go śpiewem, w odpowiednich proporcjach i kolejności), z kolei karmienie nie nastręczało szczególnych trudności. Simone była dumna, że może zabierać syna wszędzie ze sobą niemal od pierwszych dni. Gotowała podczas jego drzemek, a gdy się budził, non stop się z nim bawiła. Nie chciała, żeby płakał, więc gdy wszystko inne zawodziło – podawała pierś.

Z perspektywy czasu zrozumiała, że dokładała sobie masę pracy. Nie zdawała sobie wtedy sprawy, że warto poznać naturalny rytm dziecka i pozwalać mu na samodzielne badanie otoczenia; że niemowlę wcale nie potrzebuje, by dorosły zabawiał je przez cały czas.

Oto rzeczy, które chciałaby wiedzieć wcześniej.

Niemowlęta chłoną absolutnie wszystko. Małe niemowlęta nie potrafią skupić wzroku dalej niż na odległość trzydziestu centymetrów. Ale i tak czerpią z otoczenia maksimum bodźców wizualnych. Chłoną także zapachy, informacje na temat przestrzeni (czy jest jasno, czy ciemno; czy panuje w niej chaos, czy porządek; czy jest ciepło, czy zimno) oraz dotyk i ucisk ciała. Sprawdzają, jak smakują palce, mleko i wszystko inne, co da się wziąć do buzi. Niemowlęta mają to, co doktor Montessori nazywa „chłonnym umysłem”.

Z niemowlętami można rozmawiać nawet tuż po narodzeniu albo jeszcze w życiu płodowym. Nie mamy tu na myśli po prostu mówienia do dziecka, tylko rozmowę z maluchem, a więc także czekanie na odpowiedź. Po niej dialog powinno się kontynuować. Możemy wziąć niemowlę w ramiona, z głową opartą o nasze dłonie tak, by znalazło się z nami twarzą w twarz. Możemy wystawić język. Obserwować reakcję. Delikatnie spróbować otworzyć jego usta. Poczekać, aż pokaże nam język, po czym zrobić to samo. I tak dalej.

Niemowlęta potrzebują ruchu i eksploracji. Możliwości leżenia na macie rozłożonej na podłodze i swobodnego przeciągania całego ciała. Nawet noworodki chętnie leżą na płasko obok lustra; w tej pozycji obserwują ruchy własnych kończyn i wchodzą w interakcję z otoczeniem, patrzą, jakie skutki przynoszą ich działania. My, dorośli, pomagamy im najlepiej, dając tylko tyle wsparcia, ile potrzebują – ni mniej, ni więcej.

Z niemowlętami należy obchodzić się łagodnie, ale pamiętać przy tym, że nie są kruche. Musimy być szczególnie czujni w okresie przejścia z wnętrza macicy do świata zewnętrznego (okres symbiozy) i podchodzić do noszenia, przekładania niemowlęcia czy dotykania go w ogóle ze szczególną uwagą i szacunkiem. To ważne, by nie owijać malucha zbyt grubo i zbyt ciasno. Dłonie, stopy i głowa powinny pozostawać nieokryte i nieskrępowane, o ile pozwala na to temperatura pomieszczenia. Szyja wzmacnia się w ciągu pierwszych paru tygodni, a podpieranie główki szybko stanie się niepotrzebne. Przedłużone wsparcie przynosi skutek odwrotny – osłabia mięśnie karku.

Niemowlęta uczą się ufać otoczeniu, opiekunom i sobie samym. W trakcie pierwszych dziewięciu miesięcy życia – warto zauważyć, że ciąża trwa mniej więcej tyle samo – maluchy przystosowują się do przebywania w nowym środowisku. Budują w sobie zaufanie do otoczenia i do siebie samych, uczą się też polegać na rodzicach (i innych opiekunach).

W ciągu pierwszego roku niemowlęta przechodzą od zależności, przez współpracę, do niezależności. Tuż po narodzinach mały człowiek jest w pełni zależny od dorosłych w kwestii żywienia, schronienia, odzieży, pieluch i przenoszenia się z miejsca na miejsce (zależność). Gdy dziecko rośnie, zapraszamy je do brania udziału w tych czynnościach – prosimy, by uniosło ręce przy przebieraniu, opowiadamy, w jaki sposób przygotowujemy posiłki, dajemy mu czas na dotykanie i badanie otaczających je przedmiotów (współpraca). Nie mija jeszcze pierwszy rok, a dziecko już stawia pierwsze kroki w stronę niezależności – często dosłownie, ale zwykle mniej, na przykład świadomie wybierając zabawkę i obsługując ją, sygnalizując swoje potrzeby dźwiękiem lub gestem, czy też samodzielnie wkładając jedzenie do ust – pewne swojego miejsca w świecie (niezależność).

Niemowlęta do rozwoju potrzebują bezpiecznej relacji. Jeśli łączy nas z dzieckiem silna i bezpieczna więź, wówczas z odwagą bada ono świat i stopniowo staje się niezależne. Niemowlęta uczą się polegać na nas i ufać, że będziemy reagować na ich komunikaty i pomagać bądź wspierać je (o ile to konieczne). Wywodzący się z teorii przywiązania „bezpieczny styl przywiązania” rozwija się w sytuacji, gdy odczuwane przez dziecko potrzeby bliskości czy zaspokojenia głodu są regularnie zaspokajane. Więź to trwałe, głębokie połączenie uczuciowe między dzieckiem a jego głównym opiekunem lub opiekunami.

Płacz niemowląt jest komunikatem na temat ich potrzeb. Niektórzy są w stanie dokładnie określić, dlaczego ich maluch płacze. U innych dzieci wszystkie krzyki brzmią praktycznie tak samo. Warto zabawić się w detektywów. Pytajmy niemowlę: „Co próbujesz mi przekazać?” i obserwujmy jego reakcje. Odpowiadajmy na to, co jest, a nie reagujmy odruchowo. Nie bierzmy dziecka na ręce i nie lulajmy go tylko po to, żeby przestało płakać. Najpierw spróbujmy się dowiedzieć, *co właśnie próbowało nam powiedzieć.*

Niemowlęta nie potrzebują tylu przedmiotów. Zasada *mniej znaczy więcej* ma zastosowanie również w przypadku małych dzieci. Pełne miłości ramiona, przestrzeń do swobodnego ruchu, miejsce do spania, odpowiednia ilość pokarmu i ciepły, przytulny dom – środowisko badawcze. Więcej do szczęścia nie potrzebują. W książce proponujemy różnorakie aktywności i sprzęty utrzymane w duchu metody Montessori, jednak jej praktykowanie jest możliwe również bez konkretnych, specjalnych akcesoriów. W Montessori przedmioty odgrywają rolę drugoplanową – na pierwszym planie jest dziecko, akceptowanie go takim, jakie jest, zaspokajanie jego potrzeb i wspieranie wzrastania do niezależności – od niemowlęctwa, przez wiek przedszkolny, szkolny i dorastanie.

Stale punkty odniesienia dają niemowlętom poczucie bezpieczeństwa. Badając otaczający je świat, małe dzieci szybko zaczynają wyróżniać pewne stałe elementy codzienności, które pomagają im orientować się w czasie, przestrzeni i sytuacji. Mogą być nimi nasze ręce, głosy, miejsce przeznaczone do spania lub karmienia, czy też dzienny rytm wydarzeń (powtarzanie konkretnych czynności w określonej kolejności). Możliwość przewidzenia, co je czeka, sprawia, że niemowlęta czują się pewnie.

Niemowlęta posiadają niedostępną dla nas wiedzę. Jeśli spojrzymy niemowlęciu w oczy, zobaczymy w nich tajemnicę, która czeka na odkrycie. Małe dziecko mówi nam: „Jeśli chcesz mnie poznać, obserwuj mnie”. Obserwacja jest formą szacunku – patrzymy, zamiast z miejsca reagować, a dzięki temu uczymy się lepiej rozumieć nasze maleństwo.

JAK KORZYSTAĆ Z TEJ KSIĄŻKI

Ta książka zawiera odpowiedzi na powtarzające się w naszej praktyce zawodowej pytania dotyczące opieki nad niemowlętami zgodnie z metodą i zasadami Montessori. Można ją czytać od początku do końca albo skakać między rozdziałami w poszukiwaniu inspiracji.

Przedstawiamy w niej podstawową wiedzę na temat niemowląt, pokazujemy, jak urządzić dom, by było w nim bezpiecznie i przytulnie (dużo nie potrzebujemy), i w jaki sposób obserwować malucha pod kątem ćwiczonych przez niego w danym czasie umiejętności oraz możliwości wsparcia jego rozwoju. Odpowiadamy na wszystkie pytania o kwestie praktyczne dotyczące jedzenia i spania (w tym charakterystycznego dla metody Montessori spania na podłodze) i przedstawiamy praktyki służące budowaniu opartej na szacunku więzi z naszym dzieckiem.

Nie pomijajcie rozdziałów poświęconych pracy, którą dorośli może wykonać w ramach przygotowania do opieki nad dzieckiem w zgodzie z metodą Montessori (takich jak odpuścić oczekiwania, kim ma być nasz potomek w przyszłości), i współpracy z innymi dorosłymi obecnymi w życiu malucha (a więc z dziadkami, opiekunami czy partnerami) – których rolę w wychowaniu małego człowieka często niesłusznie się umniejsza. Nie zostawimy was bez wsparcia po okresie niemowlęcym (opowiemy również, co czeka was w kontakcie z kilkulatkiem), a także – bazując na wnioskach z obserwacji dzieci i młodych ludzi aż do dwudziestego czwartego roku życia prowadzonej przez Marię Montessori – przybliżymy wam, czego możecie się spodziewać jeszcze później.

W treści książki znajdują się podsumowania w formie list kontrolnych, służące za punkty odniesienia, oraz propozycje ćwiczeń obserwacji. Każdy rozdział podsumowuje zbiór konkretnych propozycji wprowadzenia teorii w praktykę. Załącznik zawiera wyczerpującą listę aktywności uporządkowanych według wieku dziecka oraz instrukcje samodzielnego wykonania naszych ulubionych mobili i prostych przyrządów służących aktywnościom. W rozdziale dziewiątym (na s. 252) umieściliśmy naszego faworyta – liścik „od maluszka” przeznaczony dla przychodzących w odwiedzin dziadków, znajomych czy opiekunek; możecie go skopiować i powiesić w widocznym miejscu.

Bazą dla zasad i reguł przedstawionych w niniejszej publikacji są odbyte przez nas szkolenia organizowane przez Association Montessori Internationale oraz nasze własne doświadczenia, zarówno zawodowe, w pracy z rodzinami, jak i osobiste – nabyte w ramach wychowywania własnych dzieci. Źródłem całej tej wiedzy

są teksty na temat niemowlęstwa autorstwa Marii Montessori, powstałe również we współpracy z jej uczennicami, Adele Costą Gnocchi oraz Grazią Honegger Fresco, w dużej mierze odpowiedzialnymi za opracowanie wizji swej mentorki dotyczącej najmłodszych dzieci – w tym stworzenie programu kształcenia montessoriańskich Asystentów Niemowlęstwa (*Assistants to Infancy* – Costa Gnocchi) oraz założenie centrum narodzin w Rzymie (Centro Nascita Montessori – Honegger Fresco pozostaje jego honorową prezeską). Do powstania tej książki przyczyniła się także doktor Silvana Montanara, czerpałyśmy również szeroko z podejścia rodzicielstwa pełnego szacunku.

Napisałyśmy niniejszą książkę, by dać głos dzieciom przebywającym jeszcze w łonach matek lub świeżo narodzonych, a także tym, które przewracają się, siadają, pełzają i stawiają pierwsze kroki. One mówią nam jedno: że każde z nich jest wyjątkową, niepowtarzalną istotą, która pojawia się w naszym domu, a my powinniśmy zająć się nią tak, by czuła się bezpieczna, szanowana i kochana. Pomóżmy im przechodzić przez kolejne etapy rozwoju, od noworodka, w pełni zależnego od dorosłych, przez niemowlę, które potrafi współpracować i komunikować się z nami, aż do ukończenia pierwszego roku, kiedy to rośnie dziecięca niezależność i gotowość do jeszcze większej eksploracji świata.

Możemy dziecku powiedzieć: „Jesteś kompetentne i zasługujesz na szacunek. Jesteśmy przy tobie, próbujemy cię zrozumieć i odpowiadać na twoje potrzeby, wykazując się jak największą cierpliwością”. Potrafimy nauczyć się opiekować najmłodszymi z miłością i szacunkiem, a także wspierać je, by ufały sobie i swojemu otoczeniu (w tym nam).

Każde niemowlę jest wyjątkowe. Każde na swój sposób uczy się chodzić i mówić, każde zasypia i je inaczej. Nie ma dwojga takich samych dzieci.

Życzyłybyśmy sobie, by ta książka pomogła wam dostrzec radość waszego rozwijającego się malucha. Zauważać najmniejsze postępy i zmiany zachodzące w nim w każdej minucie i godzinie każdego dnia. Oby nasi najmłodszy nigdy nie stracili naturalnej radości i zachwytu nad światem.

**CO NIEMOWLĘTA
MÓWIĄ NAM
NAPRAWDĘ**

**Zamiast zakładania, że czegoś
nie rozumieją**

Chcą, byśmy tłumaczyli im, co się dzieje, i traktowali je z szacunkiem

**Zamiast pozbawionego sensu,
pełnego spieszczeń szczebiotu**

Potrzebują prawdziwego kontaktu i rozmowy opartej na dialogu

**Zamiast być chwywane od tyłu
i raptownie podrywane w górę
do przewinięcia (i wysłuchiwanie,
że pielucha śmierdzi)**

Chcą móc nas widzieć, usłyszeć, jak pytamy o pozwolenie, by je podnieść, i mieć czas na odpowiedź

Zamiast najnowszych gadżetów

Wystarczy prosta, piękna, zapraszająca do odkrywania przestrzeń

Zamiast rozpraszenia, kiedy płaczą

Chcą, byśmy zatrzymali się nad nimi, obserwowali, co się dzieje, zapytali, czego potrzebują, i odpowiedzieli na ich potrzeby

**Zamiast pozwalania na dotyk i na
całowanie wszystkim, którzy mają
na to ochotę**

Chcą, żebyśmy najpierw pytali je o zgodę

Zamiast przeładowania bodźcami

Wystarczą jedna–dwie rzeczy, z którymi wchodzi w interakcję

Zamiast przerywania zabawy

Chciałyby, żebyśmy czekali, aż skończą się skupiać na danej aktywności

**Zamiast podciągania do pozycji
siedzącej lub stania, nim są
na to gotowe**

Chcą, byśmy podążali za ich własnym, wyjątkowym tokiem rozwoju i pozwolili im uczyć się tego we własnym tempie

**Zamiast karmienia, kąpieli
czy przewijania przeprowadzanych
w pośpiechu**

Możemy wykorzystywać te momenty do budowania więzi

Zamiast sadzania przed ekranem

Wolą doświadczać otaczającego je świata

Zamiast życia w pędzie

Potrzebują łagodnych, uważnych, powolnych ruchów

Polub nas
na Facebooku

KUP TERAZ

swiatksiazki.pl

SIMONE DAVIES jest nauczycielką Montessori AMI (Association Montessori Internationale), autorką światowego bestsellera *Montessori w twoim domu* i *The Montessori Notebook*, popularnego bloga, a także konta na Instagramie, gdzie udziela porad, odpowiada na pytania oraz prowadzi warsztaty online dla rodziców na całym świecie. Urodzona w Australii, obecnie mieszka z rodziną w Amsterdamie, gdzie prowadzi zajęcia dla rodziców i dzieci w przedszkolu Jacaranda Tree Montessori.

JUNNIFA UZODIKE jest certyfikowaną przez AMI nauczycielką Montessori i zasiada w zarządzie tej organizacji. Prowadzi montessoriańską szkołę Fruitful Orchard w Abudży, stolicy Nigerii, gdzie mieszka z rodziną: mężem i trojgiem małych dzieci.

„Przemysłany i estetyczny przewodnik. Nieocenione źródło wiedzy dla rodziców zainteresowanych koncepcją edukacyjną Montessori”.

PUBLISHER'S WEEKLY STARRED REVIEW

**SPOJRZYJCIE NA NIEMOWLĘTA
BEZ STRESU I LĘKU,
ALE Z SZACUNKIEM I ZROZUMIENIEM
DLA ICH POTRZEB**

Czerpiąc z zasad opracowanych przez włoską edukatorkę Marię Montessori, *Montessori od narodzin* wytycza pełną miłości, szacunku, namysłu i nieoczywistego w tym kontekście spokoju drogę opieki nad dziećmi najmłodszymi – od momentu narodzin do ukończenia pierwszego roku życia. Simone Davies, której poprzedni tytuł, *Montessori w twoim domu* okazał się rodzicielskim

hitem, oraz Junnifa Uzodike stworzyły książkę pełną praktycznych wskazówek, pomagających rozgryźć, czego doświadcza niemowlę na kolejnych etapach rozwoju, i pomysłów na to, jak mu w tym procesie mądrze towarzyszyć. Dowiedcie się z niej m.in. jak:

- **Przygotować się na rodzicielstwo** od strony fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej i duchowej
- **Zmienić się w aktywnych obserwatorów**, by lepiej rozumieć, co dziecko wam przekazuje
- **Stworzyć montessoriańską przestrzeń** we własnych domach, w tym bezpieczne miejsca swobodnych działań malucha
- **Opracować zajęcia i aktywności** wspierające rozwój ruchowy i językowy niemowlęcia w dostosowanym do niego tempie
- **Wychować dziecko, które czuje się bezpiecznie** i z ufnością chce doświadczać świata.

Nr 21000028

ISBN 978-83-8074-367-0

Cena: 49,90 zł
(w tym VAT)

9 788380 743670

www.bukowylas.pl

Polub nas
na Facebooku

